

Izravna terećenja (nacionalna, u kunama) po SEPA pravilima

Zagreb, svibanj 2015.

© 2014. Sva prava pridržana. - SEPA logotip koristi se prema licenci
Europskog platnog vijeća (AISBL)

SADRŽAJ

- SEPA - kratki uvod
- Današnji način provođenja "trajnih naloga"
- Osnovni pojmovi HRK Sheme izravnih terećenja
- Suglasnosti
- Uloga primatelja plaćanja
- Novi formati
- Nova pravila provođenja
- Prednosti korištenja SDD sheme za Primatelje
- Izuzeci (R transakcije)
- Migracija postojećih TN/IT
- Rokovi

SEPA - Ideja (ujednačavanje platnog prometa u EU)

Today

Tomorrow

	13 euro	31
Population	315m	504m
Coporates	17m	25m
Banks	6-7k	9k
ACH Schemes	11	20+
Card Schemes	14+	18+
POS	4.6m	6.7m
ATMs	240k	339k
Electronic Transactions	50bn	73bn

■ Euro-Area ■ EEA
■ EU 27

Today
Different Country Implementation

- National / Local solutions
- Different schemes, experiences, standards, consumer protection laws
- Different country implementations
- No interoperability of national schemes
- Cross-border complexity and risk

Tomorrow
Harmonised SEPA

- Common solutions with additional optional services
- Common core payment instruments and experiences, consistent standards, application of harmonised consumer protection laws
- Improved interoperability
- Harmonisation and consolidation
- Reduced complexity, improved efficiency

Hrvatska i SEPA

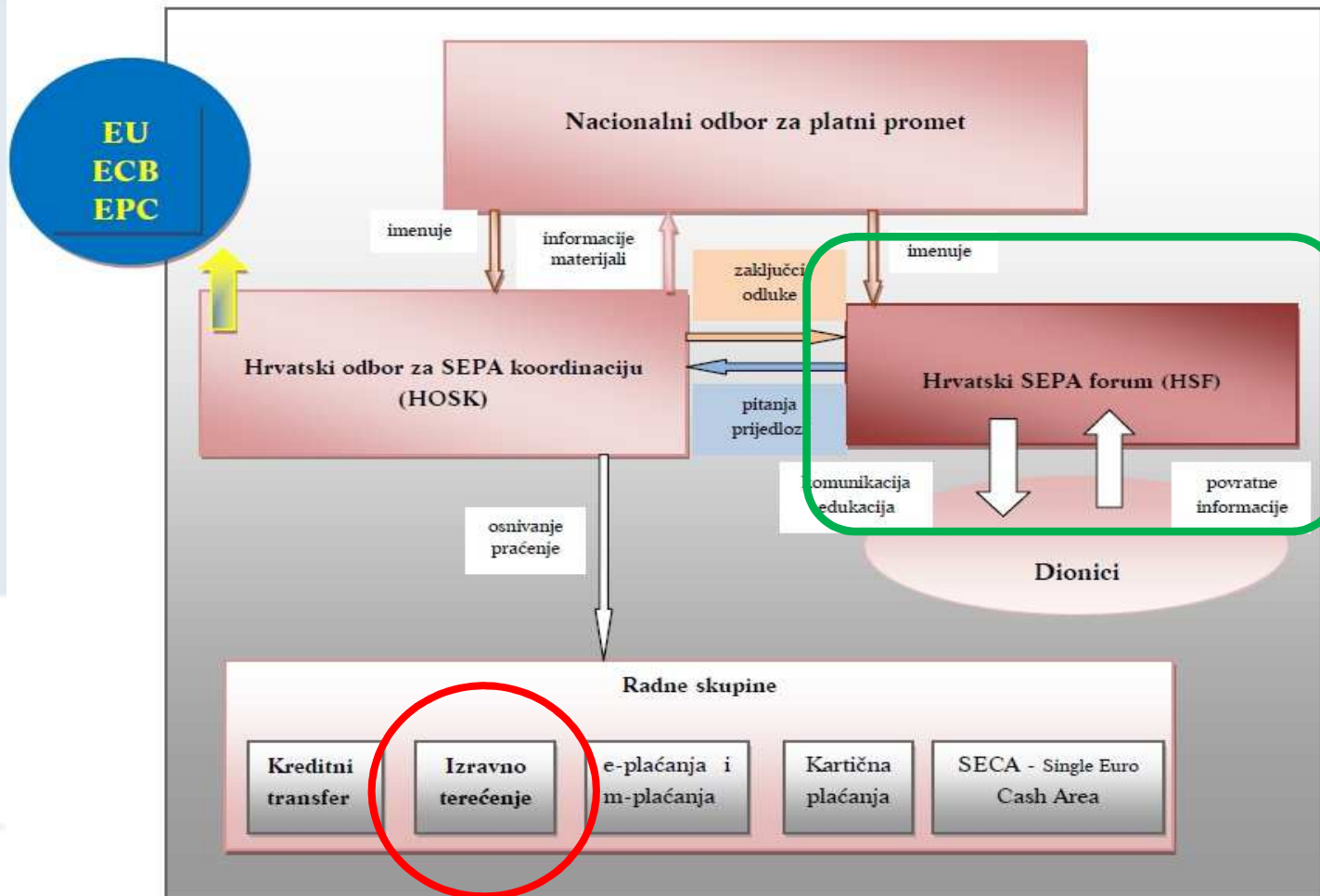
- Hrvatska je **34. SEPA zemlja** (28+6)
- SEPA pravila se odnose samo na plaćanja u **EUR**ima

Međutim...

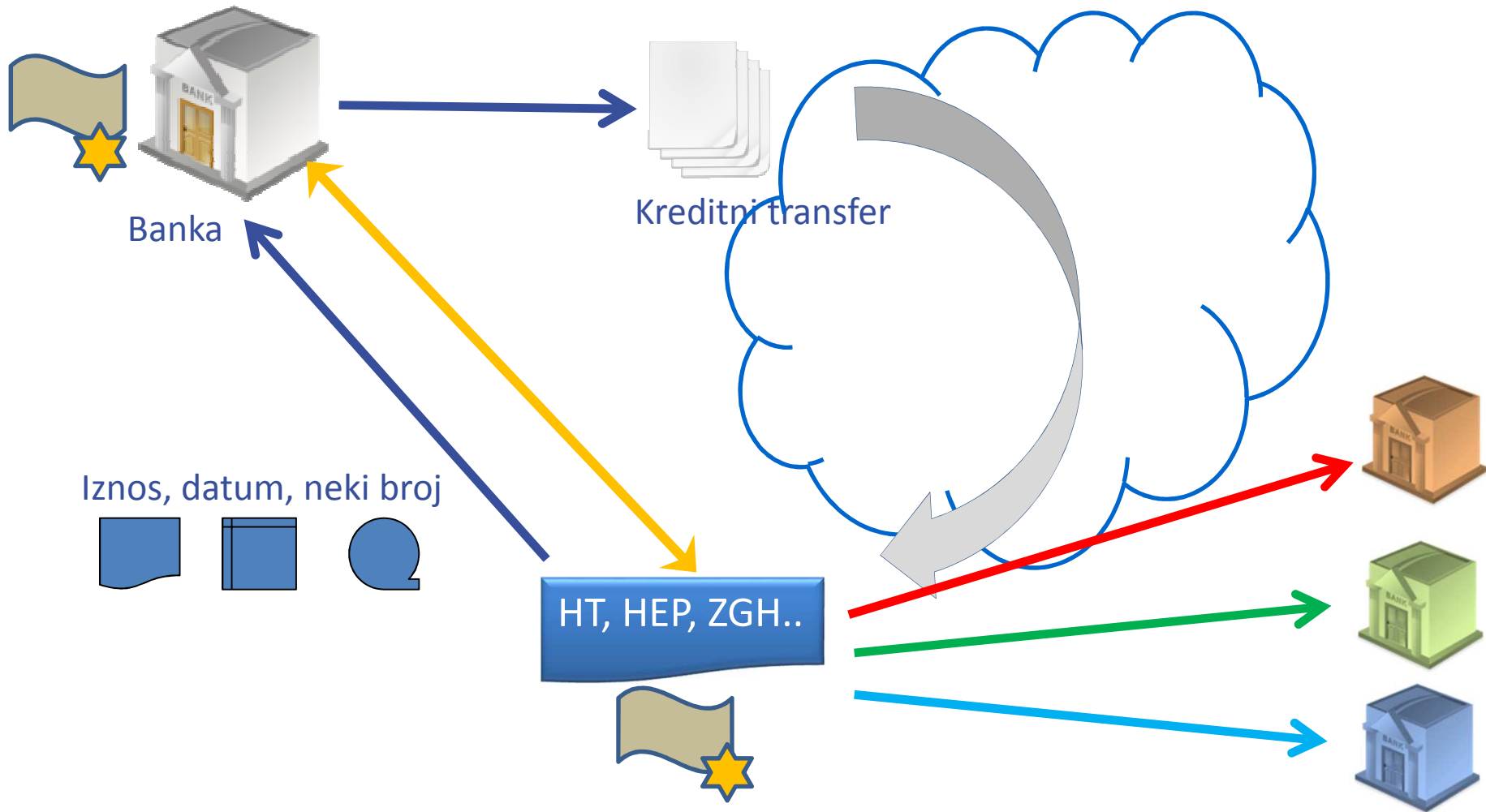
- Preuzeli smo pravila **SEPA sheme** i definirali:
- 2 nacionalne **SDD (HRK)** sheme
 - *Osnovna (Core): platitelj = potrošač*
 - *Poslovna (B2B): platitelj = nepotrošač*

SEPA u Hrvatskoj - tko?

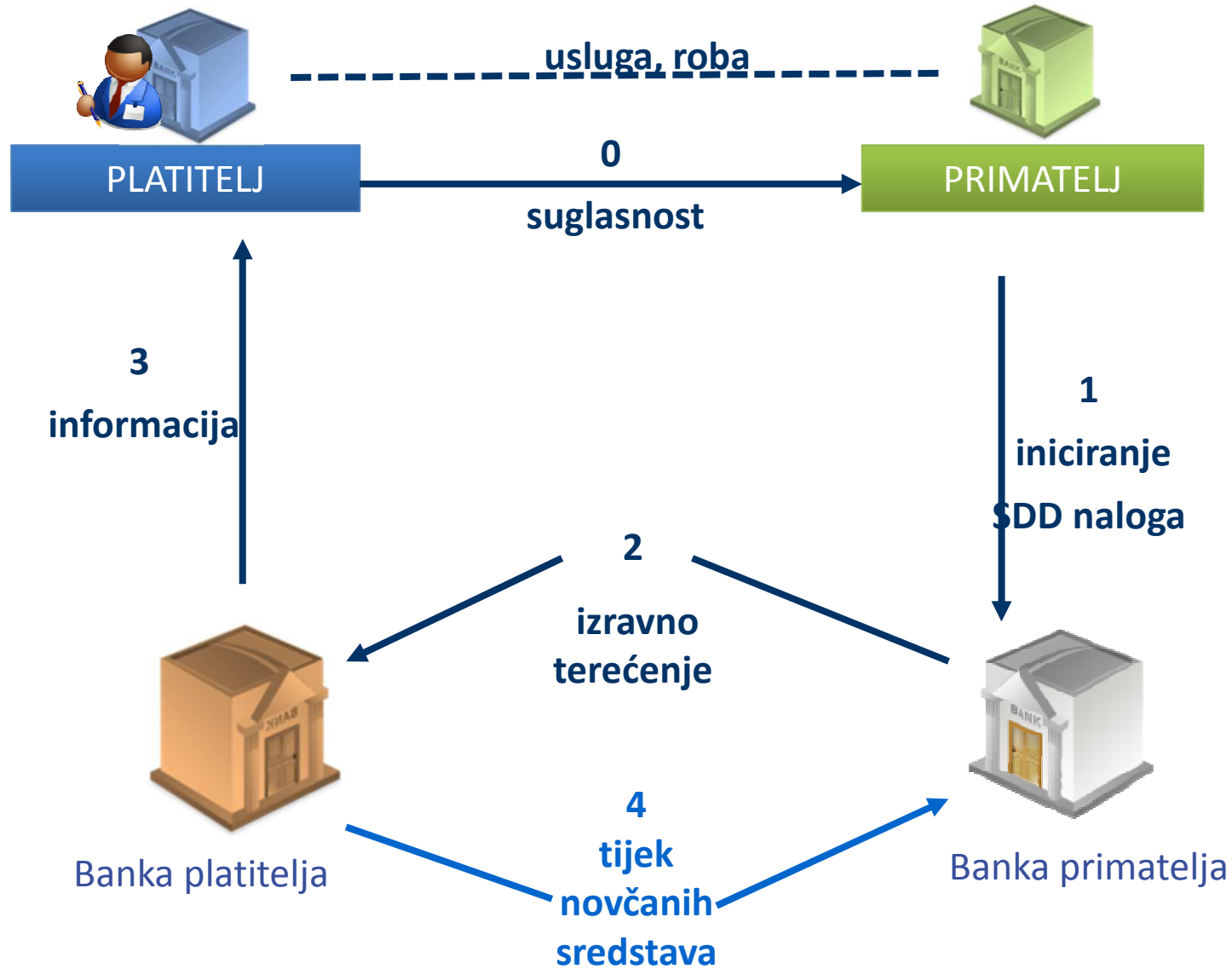

Trajni nalozi ("izravna terećenja") - danas

(ugovara svaki partner sa svakom bankom)

SEPA Direct Debit (SDD) – temeljna načela

Izravna terećenja - uloge

1. Primatelj (vjerovnik, Creditor) –

- primatelj inicira izravno terećenje i određuje račun koji će se odobriti (u izabranoj banci).

2. Platitelj (dužnik, Debtor) –

- platitelj je vlasnik računa koji se tereti.

Banka primatelja (Creditor Bank) - banka u kojoj primatelj ima račun i koja je sklopila ugovor s primateljem o pravima i uvjetima plaćanja baziranog na shemi. Na osnovu ugovora, banka prihvaća i izvršava nalog primatelja da inicira DD transakciju (i) prosljeđivanjem DD transakcije banci platitelja.

Banka platitelja (Debtor Bank) - banka u kojoj se vodi račun terećenja i koja provodi terećenja računa platitelja po uvjetima iz Okvirnog ugovora o vođenju računa.

SEPA Direct Debit (SDD) shema

- Definirana su pravila ugovaranja (Suglasnosti)
- Definirana su prava platitelja
 - *crna lista, bijela lista*
 - *maksimalni iznos*
 - *ograničeno vrijeme izvršenja*
- Odbijanje plaćanja – razlozi i vremena
- Mogućnost povrata već izvršenog terećenja
- Korištenje međubankovne infrastrukture
- *Pripremljeno i za prekogranična izravna terećenja (u EURima)*

Suglasnosti

- Osnovni dokument – podloga za provođenje izravnog terećenja
- Propisan je sadržaj (ne i oblik)
- Sadrži:
 - Identifikator primatelja ("ZZZ") - potrebna registracija (preko banke)
 - Identifikator suglasnosti (*nije propisan sadržaj*) - definira primatelj, osigurava jedinstvenost!
 - Podatke o platitelju (naziv, adresa)
 - Podatke o **IBANu platitelja**
 - Podatke o krajnjem dužniku (*ako je različit od platitelja*)
- **Suglasnosti čuva PRIMATELJ plaćanja**
- Po potrebi mora dati informaciju o suglasnosti i banci platitelja
- **Primjer suglasnosti na slijedećim slikama**

Primjer Suglasnosti (1)

Izmjena	VIP NET
Otkaz	
SEPA suglasnost za izravno terećenje	
ROS123456	
Identifikator primatelja - popunjava primatelj (do 35 znakova)	
<p>Potpisom ovog obrasca suglasnosti ovlašćujete (A) {NAZIV PRIMATELJA PLAĆANJA} da šalje naloge za plaćanje Vašoj banci za terećenje Vašeg računa za plaćanje i (B) Vašu banku da tereti Vaš račun za plaćanje u skladu s nalogima za plaćanje koje dostavlja {NAZIV PRIMATELJA PLAĆANJA}. Vaša prava uključuju i pravo na povrat novca od Vaše banke sukladno ugovorenim uvjetima između Vas i Vaše banke. Zahtjev za povrat novca mora se podnijeti u roku od 8 tjedana računajući od datuma kada je Vaš račun za plaćanje terećen.</p>	
Molimo popunite sva polja označena sa *.	
<p>By signing this mandate form, you authorize (A) {NAME OF CREDITOR} to send instructions to your bank to debit your account and (B) your bank to debit your account in accordance with the instructions from {NAME OF CREDITOR}.</p>	
<p>As part of your rights, you are entitled to a refund from your bank under the terms and conditions of your agreement with your bank. A refund must be claimed within 8 weeks starting from the date on which your account was debited.</p>	
Please complete all the fields marked*	

Primjer Suglasnosti (2)

Vaše ime i prezime	*	IVAN HORVAT																		
Your name	Ime i prezime platitelja (do 70 znakova)																			
	Name of the debtor(s)																			
Vaša adresa	VRTNA ULICA 77																			
Your address	Ulica i kućni broj (do 86 znakova)																			
	Street name and number																			
	1 0 0 0 0														ZAGREB					
	Poštanski broj																			
	Postal code																			
	Sjedište (do 35 znakova)																			
	City																			
	REPUBLICA HRVATSKA																			
	Zemlja																			
	Country																			
Broj vašeg računa za plaćanje	*H R	4	2	2	3	9	0	0	0	1	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8
Your account number	Broj računa za plaćanje - IBAN (za hrvatski IBAN - 21 znak)																			
	Account number - IBAN																			
	H P B Z H R 2X																			
	Identifikacijska oznaka banke (SWIFT BIC) (8 ili 11 znakova)																			
	SWIFT BIC																			
Naziv primatelja plaćanja	**	VIP NET																		
Creditor's name	Naziv primatelja plaćanja (do 70 znakova)																			
	Creditor name																			
	**H R	1	ZZ	Z	Z	1	1	1	1	1	2	3	4	5	6	7				
	Identifikator primatelja plaćanja (18 znakova)																			
	Creditor identifier																			

Primjer Suglasnosti (3)

Vrsta plaćanja	*Ponavljajuće plaćanje	☒	ili	Jednokratno plaćanje
Type of payment	Recurrent payment		or	One-off payment
Mjesto potpisa suglasnosti	ZAGREB			* 04.02.2014.
City or town in wich you are signing	Mjesto			Datum
	Location			Date
	Potpis (-i)			
	Signature			
Molimo potpišite ovdje	Ivan Horvat			
* Napomena: Vaša prava glede ove suglasnosti, objašnjenja su u općim uvjetima poslovanja koje možete dobiti od Vaše banke				
Note: Your rights regarding the above mandate are explained in a statement that you can obtain from your bank				

Postupanje sa suglasnostima

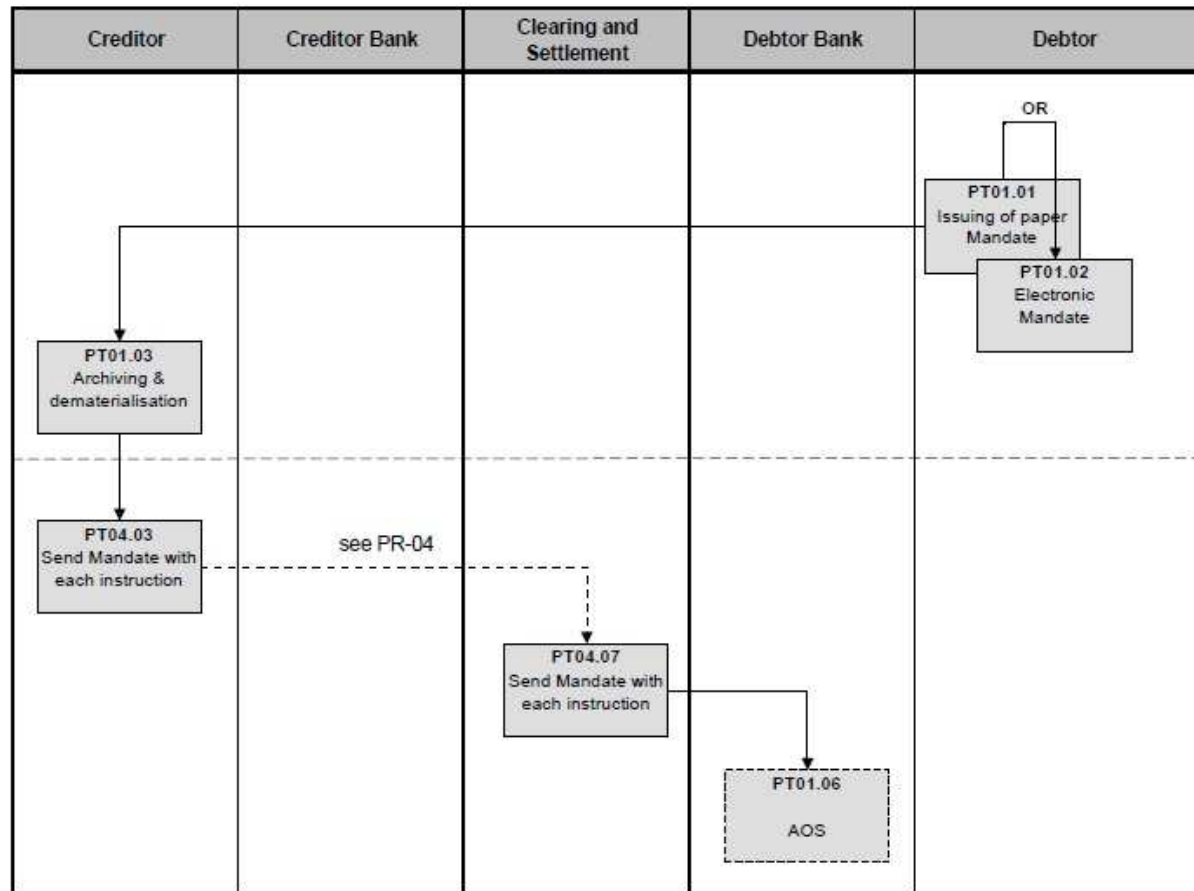
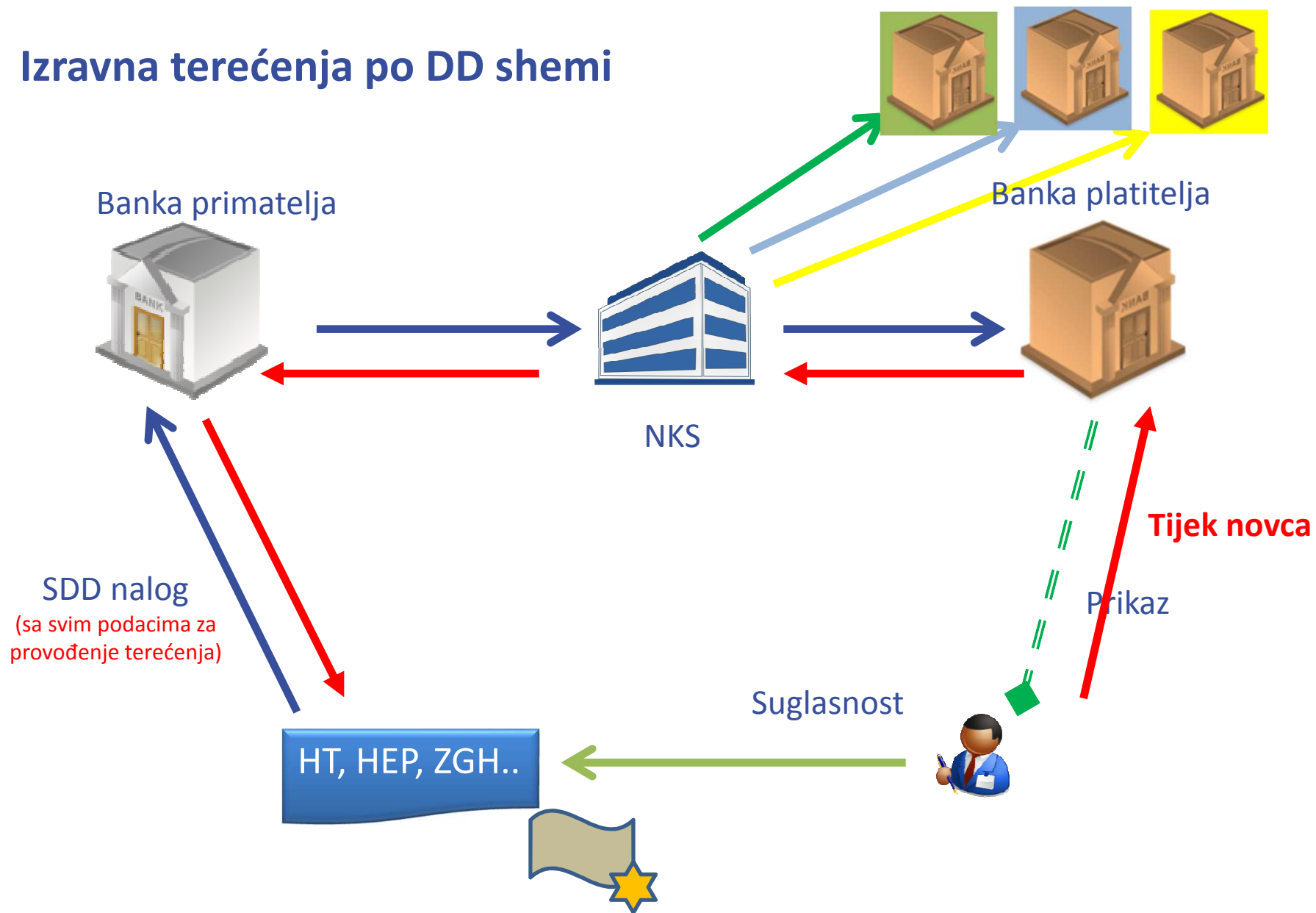

Figure 5: PR01 - Issuing the Mandate

Izravna terećenja po DD shemi

(primatelj šalje naloge jednoj banci, platitelji mogu biti u svim bankama)

Potpuni SDD nalog

- Račun primatelja (IBAN)
- PNB primatelja
- Račun platitelja (IBAN)
- PNB platitelja (definira primatelj!)
- Datum izvršenja (dan D)
 - *samo međubankovni radni dan (pon-pet)*
- Iznos
- Opis
- Dodatne reference

Formati poruka

- Nalog za naplatu inicira **Primatelj**
- Baziran na ISO20022 standardu (XML)
- Korištenje istog formata za:
 - primanje platnog naloga od klijenta u banku - (pain)
 - obračun (kliring) i namirenje - (pacs)
 - izvještavanje (obavijest, izvod) - (camt)
- Nalog za naplatu = pain.008
- Status (povratna informacija) = pain.002

Obaveze primatelja

- Slanje obavijesti platitelju
(na D-14, može se skratiti, ali mora biti definirano ugovorom)
- Priprema podataka za naplatu
- Slanje pain.008 u banku (između D-14 i D-1)
- Moguće i zadavanje pojedinačnih SDD naloga (ovisi o banci)
- Provjera eventualnih odbijanja:
 - od banke primatelja
 - od klirinškog sustava (CSM)
 - od banke platitelja
 - od platitelja
 - **i nakon datuma obračuna**
- Za svaki odbijeni nalog umanjuje se odobrenje računa
- Za povrate nakon obračuna, račun primatelja se tereti odmah

Primjer pain.008 naloga (samo mali dio)

<DrctDbtTxInf>

<PmtId>

<InstrId>12345</InstrId>

<EndToEndId>HR0220150520-123456</EndToEndId>

</PmtId>

<InstdAmt Ccy="HRK">139.56</InstdAmt>

<ChrgBr>SLEV</ChrgBr>

<DrctDbtTx>

<MndtRltdInf>

<MndtId>ROS123456</MndtId>

<DtOfSgntr>2014-02-04</DtOfSgntr>

Provjere i povratne informacije u banci platitelja prije obračuna

- Provjera postojanja računa platitelja
- Provjera crnih i bijelih lista
- Provjera ograničenih iznosa (ako postoje)
- Platitelju mora biti omogućeno odbijanje transakcije
- Kreiranje **Refusal** transakcije (ako platitelj odbija plaćanje)
- Posljedice odbijanja plaćanja nisu definirane shemom.

Trenutak obračuna (dan D)

- Međubankovni obračun na međubankovne radne dane između 12:00 i 13:00
- U isto vrijeme se radi i obračun internih transakcija
- Dovoljno vremena **prije** toga za ustanovljavanje nedostatka pokrića i povratnu informaciju prije obračuna (*)
- Dovoljno vremena nakon tog vremena da primatelji mogu iskoristiti primljena sredstva (*)

(*) detalji nisu propisani shemom i bit će definirani od strane svake banke

U trenutku obračuna (banka primatelja)

- Bančin obračunski račun u NKSu se **odobrava**
- Banka odobrava račune primatelja
 - *(točno vrijeme nije propisano shemom)*
- Odobrenja se provode samo za one naloge koji do tog trenutka nisu odbijeni ili povučeni
- Moguće je zatražiti „Batch booking”
(sva odobrenja iz jednog pain.008 u jednom iznosu)

Prednosti za primatelje (1)

1. **jedinstveni obrazac suglasnosti** za izravno terećenje prema HRK SDD shemi za sve primatelje plaćanja u RH i za sve banke u RH
2. **Širenje tržišta** - primatelj plaćanja može imati samo jedan ugovor o platnoj usluzi izravnog terećenja samo s jednom bankom neovisno u kojoj banci platitelji imaju svoje transakcijske račune (*u skladu sa svojom poslovnom odlukom primatelj plaćanja može imati i nadalje više računa u više banaka, te i nadalje može odabrati koje će naloge za plaćanje izvršavati preko pojedine banke*)
3. primatelj plaćanja može na vrlo jednostavan način **promijeniti banku** upravo zahvaljujući jedinstvenom formatu i standardizaciji izvršenja platne usluge izravnih terećenja prema HRK SDD shemi u svim bankama u RH

Prednosti za primatelje (2)

4. **platitelji potpisuju** suglasnosti za izvršenje izravnih terećenja prema HRK SDD shemi (ovlaštenje) **kod samih primatelja** plaćanja ili, temeljem ugovornog odnosa, potpisivanje suglasnosti s platiteljima za primatelje plaćanja obavlja posrednik (banka, Fina, i dr.)
5. potpisane **suglasnosti se uvijek nalaze kod primatelja** plaćanja (puna kontrola potpisanih suglasnosti, mogućnost razlikovanja platitelja od korisnika usluge)
6. primatelji plaćanja su kod izravnog terećenja prema HRK SDD shemi uvijek **informirani o razlozima neizvršenja naplate** (npr. račun je zatvoren, račun je blokiran idr.)
7. izvršenje platne usluge izravnog terećenja prema HRK SDD shemi sukladno je **jedinstvenom europskom standardu** (ISO XML 20022, IBAN, BIC)/navedeni standardi se koriste i za HRK SCT shemu/

Prednosti za primatelje (3)

8. izravno terećenje prema HRK SDD shemi osigurava visoku razinu **automatiziranosti, transparentnosti i sigurnosti** izvršenja platnih transakcija kroz jedinstveni format izvršenja plaćanja (poruke pain, pacs, camt...)
9. uvođenjem jedinstvenih i suvremenih standarda u svoje interne sustave (ISO XML 20022), omogućuje se **primanje izvoda s više podataka** koji mogu biti značajni za poslovanje
10. izvršenje usluge sukladno je **propisima EU** koji se odnose na izvršenje platnih transakcija u eurima i u potpunosti se zadovoljavaju zahtjevi za izvršenje platnih transakcija **u euro valuti kada RH uvede euro** kao službenu valutu

Izuzeci (R-transakcije)

Sve prethodno je relativno jednostavno, ako je sve u redu. Ali, ako nešto nije ispravno onda imamo tzv. izuzetke:

Prije obračuna:

- REJECT - odbijanje provođenja
- REFUSAL - odbijanje plaćanja (zadaje platitelj)
- REVOCATION - opoziv (zadaje primatelj)
- REQUEST for CANCELLATION (*samo banka*)

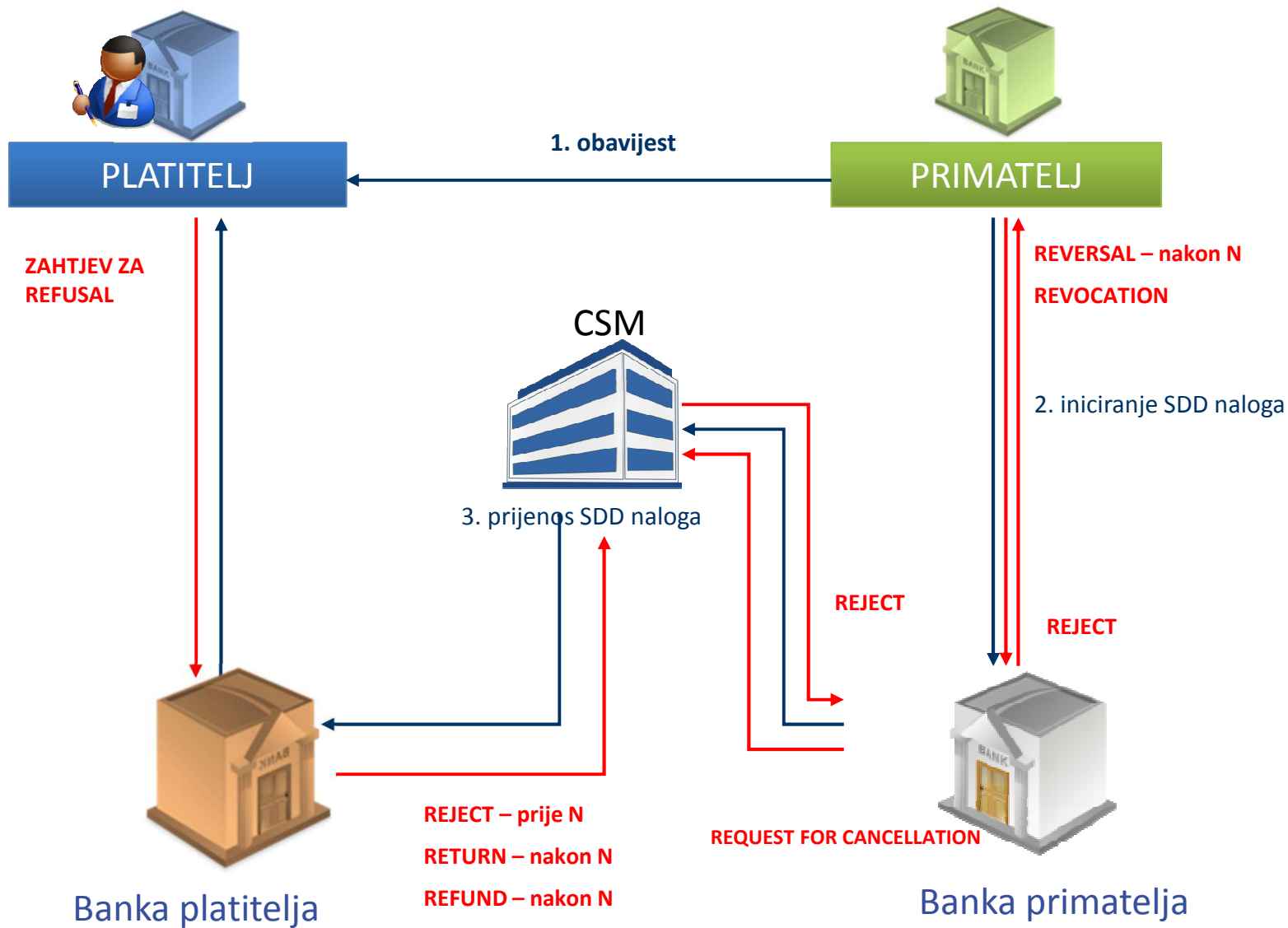
Nakon obračuna:

- RETURN - povrat (nakon namirenja) – samo 1 dan
- REFUND - nadoknada (zadaje platitelj)
- REVERSAL - storno (zadaje primatelj) – do D+5

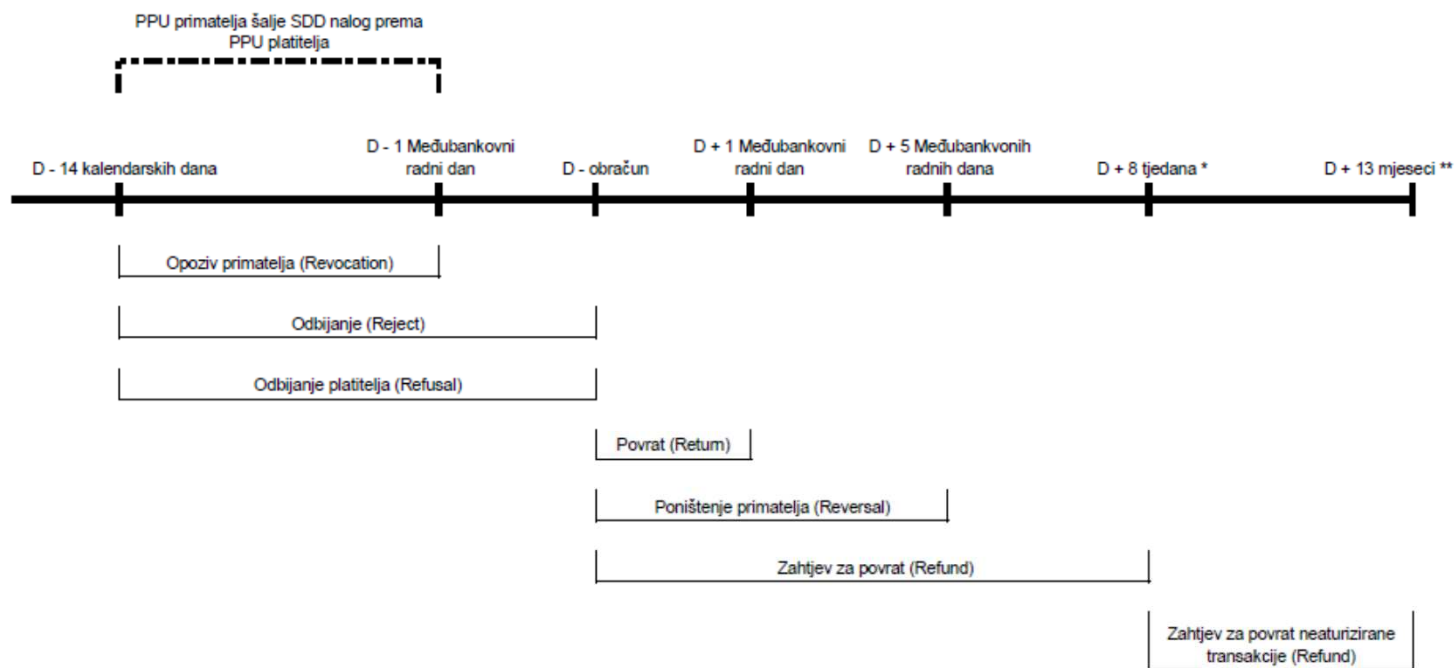
Za svaku vrstu postoje točno određena pravila i rokovi!

SDD nalog i naknadne akcije

Vremenski tijek R-transakcija

* Računaju se kalendarski dani + 2 međubankovna radna dana

** Bez 30 kalendarskih dana vezanih na istragu PPU platitelja (zahtjev za kopijom Suglasnosti)

Reject - odbijanje provođenja

Nalog može odbiti:

- Banka primatelja - zbog formata ili ugovornih obaveza
- CSM (kliring) - zbog nemogućnosti prenošenja u drugu banku
- Banka platitelja - zbog nepostojanja računa platitelja ili drugih ograničenja koja je postavio platitelj

O Odbijanjima banka obavještava primatelje porukama pain.002

Odbijanja će se događati u načelu samo na dan slanja pain.008 ili slijedeći dan.

Za svaki odbijeni nalog umanjuje se iznos budućeg odobrenja računa primatelja.

Refusal – odbijanje plaćanja

Inicira platitelj

- Banka platitelja mora omogućiti ovu funkcionalnost
- Platitelj ne mora navoditi razloge
- Platitelj može automatizirati postupak (npr. ograničenje iznosa)
- Najkasnije na D-1, banka propisuje točno vrijeme

O odbijanju plaćanja banka također obavještava primatelje porukom pain.002 – mogu se događati svaki dan, sve do dana D-1

Za svaki odbijeni nalog umanjuje se iznos budućeg odobrenja računa primatelja

Refund - povrat nakon obračuna

Inicira platitelj

- Unutar 8 tjedana - ne mora navoditi razlog, radi automatika
- Unutar 13 mjeseci - samo ako reklamira neautoriziranu transakciju, u tom slučaju se radi postupak provjere. U nekim slučajevima tražit će se i kopija Suglasnosti

Za svaku transakciju povrata, račun primatelja se tereti.

Rizik banke primatelja > provjera i osiguranje prije potpisivanja ugovora

Revocation – opoziv (prije obračuna)

Inicira primatelj

- Npr. u slučaju pogreške pri obračunu
- Moguće do D-1
- Može se opozvati cijeli pain.008 ili samo pojedinačni nalog (ili više njih)
- Banka primatelja definira format i uvjete za opoziv (pain.007)

Reversal - povrat nakon obračuna

Inicira primatelj

- Nakon obračuna (poruka pain.007)
- Najkasnije do D+5
- Nakon tog roka se radi izvan sheme (npr. kreditni transfer)

Migracija postojećih ugovora

- Postojeće Ugovore (platitelja s bankama) planiramo migrirati u Suglasnosti
- Banke će ugovarati migraciju sa svakim svojim dosadašnjim partnerom
- Format datoteke s podacima (zajednički)
- Originalni ugovori ostaju u bankama
- **Posebni zadaci za primatelje:**
 - Razlikovati korisnika usluge (krajnjeg dužnika) i platitelja
 - Dodati identifikaciju primatelja („ZZZ”)
 - Osmisliti sustav identifikacije svake pojedinačne suglasnosti – npr. migrirane razlikovati od novih, razlikovati po izvoru (banci, poslovnoj jedinici,...)

Prijelazno razdoblje

- Banke će podatke o Ugovorima poslati današnjim partnerima sa stanjem na dan **31.05.2016**
- Od **01.06.2016** Suglasnosti se ugovaraju isključivo kod Primatelja.
- Banke su spremne ponuditi „eksternalizaciju“, ali odgovornosti su na primateljima.
- Od **01.06.2016 do 30.09.2016.** zadavanje naloga obavlja se kao i do sada (slanjem dijela podataka u banke)
- Od **01.10.2016.** zadavanje isključivo preko pain.008 u jednu banku

Izbor banke primatelja

- Svakom primatelju je dovoljna jedna banka da bi imao pristup računima platitelja u svim bankama u Hrvatskoj (a kasnije i u EU).
- Primatelj može ugovoriti uslugu primatelja i s nekoliko banaka (ukoliko ima račune u više njih).
- Izbor računa je odluka primatelja, može se mijenjati kad god se želi.
- Banke moraju procijeniti primatelje i rizike koje preuzimaju

Rokovi migracije

- SEPA terminski plan ključnih aktivnosti

Aktivnost	Podaktivnost		EURO	KUNA
IBAN			izvršeno	izvršeno
Infrastruktura	NKS	SCT	1. 10. 2015.	1. 12. 2015.
		SDD		1. 10. 2015.
	Target2		1. 2. 2016.	
SCT	NKS – nacionalne		1. 4. 2016.	1. 4. 2016.
	NKS – prekogranične		1. 4. 2016.	
	XML za korisnike		1. 4. 2016.	1. 4. 2016.
SDD	NKS – nacionalne			1. 10. 2016.
	NKS – prekogranične			
	XML za korisnike			1. 10. 2016.

Više infomacija

- Cjelokupna dokumentacija na www.sepa.hr
 - Pravila
 - Upute za pojedine formate poruka
- Specifičnosti, testiranje itd. se dogovara s bankama (pri ugovaranju)

Pitanja?

Naknadna pitanja: info@sepa.hr

HVALA

Zahvaljujemo na interesu i suradnji!

Zdenko Rupnik

zdenko.rupnik@pbz.hr

